

**МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ**
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение
высшего образования
«Крымский федеральный университет имени В.И. Вернадского»

«Утверждаю»

Проректор по учебной и методической
деятельности

Н.В. Кармазина

**ПРОГРАММА
вступительного испытания
«УКРАИНСКИЙ ЯЗЫК И ЛИТЕРАТУРА»**

по направлению подготовки

**45.03.01 Филология
направленности Украинский язык и литература**

Разработчики программы

1. Пелипась Н.И., кандидат филологических наук, доцент, заведующий кафедрой украинской филологии Института филологии ФГАОУ ВО «КФУ им. В.И. Вернадского».
2. Багрий М.Г., кандидат филологических наук, доцент кафедры украинской филологии Института филологии ФГАОУ ВО «КФУ им. В.И. Вернадского».
3. Гладкая И.С., кандидат филологических наук, доцент кафедры украинской филологии Института филологии ФГАОУ ВО «КФУ им. В.И. Вернадского».

1. Пояснительная записка

Программа вступительного испытания по украинскому языку разработана для абитуриентов, имеющих право сдавать экзамены в традиционной форме (не по результатам ЕГЭ).

Целью является выявление базовых знаний по украинскому языку и их оценка, определение возможности абитуриентов осваивать соответствующие основные профессиональные образовательные программы.

Задачи собеседования:

- проверка владения нормами современного украинского литературного языка;
- оценка грамотности абитуриента: знание основных орфографических и пунктуационных правил; умение применять их на письме;
- выявление знаний абитуриента в области основных разделов украинского языка: фонетики, лексикологии, фразеологии, морфологии, синтаксиса.

Вступительное испытание по украинскому языку проходит в формате тестирования.

Тест состоит из 15 заданий.

Задания 1 – 12 предусматривают один правильный вариант ответа. Каждое из заданий оценивается в 5 баллов. Максимальное количество баллов – 60.

Задания 13-15 предусматривают обоснование ответа. Задания 13, 14 оцениваются в 10 баллов, задание 15 – 20 баллов. Максимальное количество баллов – 40.

Экзамен оценивается по шкале 100 баллов.

ОБРАЗЕЦ ТЕСТОВОГО ЗАДАНИЯ ВАРИАНТ № 1

1. У якого рядку наведені слова є синонімами? Оберіть правильну відповідь.
 - 1) кволий, слабкий, немічний, знесилений, знеможений
 - 2) щезати, зникати, губитися, з'являтися, пропадати
2. У якого рядку всі наведені словосполучення є фразеологізмами? Оберіть правильну відповідь.
 - 1) комар носа не підточить, сонне царство, авгієві конюшні, запашна кава, заварити кашу
 - 2) як сіль в оці, ахіллесова п'ята, дати гарбуза, байдики бити, стріляний горобець
3. У якого рядку правильно пояснено значення фразеологізму «варити воду»? Оберіть правильну відповідь.
 - 1) вередувати перед кимось
 - 2) соромити когось

4. У якому рядку в усіх словах однакова кількість звуків і букв? Оберіть правильну відповідь.
- 1) щастя, знищення, солов'ї, коляда, мірка
 - 2) якість, земля, міліметр, чабан, тьохкає
5. У якому рядку в усіх словах слід писати літеру *И*? Оберіть правильну відповідь.
- 1) пр...будувати, пр...битий, пр...критися, пр...хилити, пр...міський
 - 2) пр...щепити, пр...бережний, пр...звище, пр...зидія, пр...гарний
6. У якому рядку в усіх словах префікси написані правильно? Оберіть правильну відповідь.
- 1) зцементувати, пригарний, зховати, спитати, розказати
 - 2) безплатно, сховок, прибути, зшити, розсипати
7. У якому рядку всі слова слід писати з апострофом? Оберіть правильну відповідь.
- 1) духм...яне, дев...ятсот, з...ясовано, цв...ях, тьм...яний
 - 2) роз...єднані, жаб...ячий, черв...як, п...ятдесят, рум...яний
8. У якому рядку всі слова слід писати без м'якого знака? Оберіть правильну відповідь.
- 1) наймен...ший, астрахан...ці, камін...чик, сопіл...ці, тюр...ма
 - 2) астраханс...кий, мален...кий, нян...чити, близ...ко, лял...ці
9. У якому рядку в усіх словах подвоюється *Н*? Оберіть правильну відповідь.
- 1) туман...ий, годин...ик, роман...ий, страшен...ий, безвин...ість
 - 2) лиман...ий, дерев'ян...ий, здоровен...ий, шален...ий, неждан...ий
10. У якому рядку всі слова слід писати через дефіс? Оберіть правильну відповідь.
- 1) дерево...обробний, на...добраніч, по...трое, навчально...виховний, день...у...день
 - 2) кисло...солоний, по..перше, політико...економічний, віч...на...віч, давним...давно
11. У якому рядку всі слова є числівниками. Оберіть правильну відповідь.
- 1) шість, шостий, шестиповерховий, одна шоста
 - 2) семеро, триста, шостий, тринадцять
12. У якому рядку допущено помилку у творенні форм ступенів порівняння прикметників? Оберіть правильну відповідь.
- 1) більш розвинений, гірший, тонший, найкращий, ближчий

- 2) *самий дотепніший, кращий, найменш відповідальний, самий найгарніший, розумний*

13. *Поставте іменник ДІВЧИНКА в давальний відмінок. Відповідь запишіть.*

14. *У якому рядку допущено помилку? Відповідь аргументуйте.*

- 1) *приваблива шимпанзе, довгий путь, смачна пюре, веселе кенгуру, цікавий інтерв'ю*
2) *кольорове кашне, прудкий какаду, нестерпний біль, небезпечна путь, цікава особа*

Помилку допущено у рядку _____, тому що _____

15. *Розставте в реченні всі пропущені розділові знаки.*

Це така невимовна радість бачити своє творіння що збуджує в людині прекрасне. (Олександр Довженко)

Содержание программы

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

Орфографія

Правила вживання м'якого знака. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання апострофа. Правопис букв, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Подвоєння і подовження приголосних. Правопис префіксів і суфіксів. Чергування приголосних. Написання слів іншомовного походження. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *ни* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови. Особливості написання числівників.

Фонетика. Графіка. Орфоенія

Система голосних і приголосних звуків сучасної української літературної мови, їх класифікація. Український алфавіт, співвідношення між буквами і звуками. Звукове значення букв *я,ю,є,ї,щ*. М'який знак та апостроф, їх функції. Склад. Типи складів. Наголос в українській мові. Чергування голосних звуків в українській мові. Чергування приголосних. Основні випадки чергування *у/в, і/й*. Сучасні орфоепічні норми української мови.

Лексикологія. Фразеологія

Однозначні та багатозначні слова. Пряме й переносне значення слів. Омонімія. Види омонімів. Антоніми. Синоніми. Пароніми. Фразеологія. Походження фразеологізмів.

Будова слова. Словотвір

Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотворчі та формотворчі частини слова. Твірна основа та словотворчі засоби. Основа похідна й непохідна. Основні способи творення слів у сучасній українській літературній мові. Складні слова і складноскорочені слова.

Морфологія

Самостійні та службові частини мови. Вигуки. Іменник як частина мови. Лексикограматичні розряди іменників. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Граматичні категорії іменників. Категорія роду, рід невідмінюваних іменників.

Відміни іменників. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Число іменників. Відмінки іменників. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви **-а (-я), -у (-ю)** в закінченнях іменників другої відміни. Творення чоловічих і жіночих імен по батькові.

Поняття про прикметник як частину мови. Специфіка граматичних категорій прикметника. Лексико-граматичні розряди прикметників. Перехід прикметників з одного розряду в інший. Ступені порівняння якісних прикметників, способи їх творення, функціонування в реченні. Зміни приголосних у процесі творення ступенів порівняння прикметників. Творення присвійних прикметників.

Числівник як частина мови. Розряди числівників за значенням. Групи числівників за будовою. Відмінювання числівників, їх синтаксичні функції.

Займенник як частина мови. Співвідношення займенників з іншими частинами мови, лексико-граматичні розряди займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово, його основні форми. Категорія виду дієслова. Перехідні і неперехідні дієслова. Способи дієслова. Дійсний спосіб. Категорія часу дієслова. Поділ дієслів на дієвідміни, словозміна дієслів. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Творення форм умовного й наказового способу дієслів. Дієприкметник як форма дієслова, активні і пасивні дієприкметники, їх творення і вживання. Дієприкметниковий зворот. Дієслівні форми на **-но, -то**. Дієприслівник як форма дієслова. Творення дієприслівників доконаного й недоконаного виду. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник. Групи прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників. Творення і правопис прислівників.

Прийменники, їх функції в мові. Групи прийменників за походженням і будовою.

Сполучники, їх функції. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю (сурядні та підрядні), за вживанням (одиничні, парні, повторювані), за будовою (прості, складні, складені). Розмежування сполучників і сполучних слів.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням.

Вигук. Значення вигуків. Розділові знаки при вигуках.

Синтаксис і пунктуація

Словосполучення. Типи синтаксичних відношень у словосполученні. Граматичні зв'язки слів у словосполученнях. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова.

Речення як основна синтаксична одиниця. Класифікація речень за метою висловлення та емоційним забарвленням. Порядок слів у реченні. Повні та неповні речення.

Просте речення. Двоскладні речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Тире між підметом і присудком.

Односкладні речення. Типи односкладних речень.

Поширені і непоширені речення. Другорядні члени речення. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Порівняльний зворот.

Ускладнені речення. Речення з однорідними членами, розділові знаки в них. Однорідні й неоднорідні означення. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення з відокремленими членами. Відокремлення означень. Узгоджені відокремлені означення, виражені дієприкметниковими і прикметниковими зворотами. Відокремлені додатки й обставини. Вставні слова і словосполучення. Типи вставних слів за значенням. Звертання.

Складне речення. Засоби зв'язку частин складного речення.

Складносурядні речення, їх структура. Сурядні сполучники. Особливості пунктуації в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення. Головна і залежна частини. Види підрядних частин. Складнопідрядне речення з кількома підрядними. Особливості пунктуації в складнопідрядному реченні.

Безсполучникові складні речення. Розділові знаки в них.

Складні речення змішаного типу. Пряма і непряма мова. Розділові знаки при прямій мові. Синтаксична єдність, її будова. Засоби зв'язку між частинами синтаксичної єдності.

Литература для підготовки

Авраменко О. Українська мова : правопис у таблицях, тестові завдання. Враховуючи новий правопис. / Олександр Авраменко, Оксана Тищенко. – Київ : Книголав, 2023. – 200 с.

Авраменко О. Українська мова : підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. – 2-ге вид., перероб. / Олександр Авраменко, Тамара Борисюк, Ольга Почтаренко. – Київ : Грамота, 2021. – 192 с.

Авраменко О. Українська мова : підруч. для 8 кл. з поглибл. вивч. філології закл. загальн. середн. освіти – 2-ге вид., перероб. / Олександр Авраменко, Юлія Гарюнова, Інна Літвінова. – Київ : Грамота, 2021. – 256 с.

Авраменко О. Українська мова : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Олександр Авраменко. – Київ : Грамота, 2017. – 160 с.

Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти / Олександр Авраменко. – Київ : Грамота, 2018. – 208 с.

Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти / Олександр Авраменко. – Київ : Грамота, 2019. – 208 с.

Мова.info : лінгвістичний портал. – URL : <http://www.mova.info/default.aspx?11=1>

Офіційний сайт української мови. – URL : <http://ukrainskamova.com/>

Словник : портал української мови – URL : <https://slovnyk.ua/>

Радишевська М. Українська мова : новий довідник. Правопис 2019 року / Марія Радишевська. – Київ : РМ, 2020. – 448 с.

Український правопис – Київ : Наукова думка, 2019. – 255 с. – URL : <https://archive.org/details/UP2019/page/1/mode/2up>

Шевчук С. В. Українська мова (рівень стандарту) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / Шевчук С. В. – Київ; Ірпінь : ТОВ «Видавництво «Перун», 2018 – 256 с.